

ابعاد و الگوهای همکاری آثار سلب اعتبار شده حوزه پزشکی اسکوپوس

شهناز خادمی زاده^۱، سمیرا اسماعیلی^۲

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: با گسترش چشمگیر فعالیت‌های پژوهشی، سلب اعتبار برخی از پرونده‌های علمی حوزه پزشکی نیازمند بررسی است. از این رو پژوهش حاضر با هدف تعیین ابعاد و الگوهای همکاری آثار سلب اعتبار شده بین المللی حوزه پزشکی در پایگاه اطلاعاتی اسکوپوس انجام شده است.

روش بررسی: پژوهش حاضر با استفاده از روش تحلیل کتاب‌سنجی و با رویکرد علم‌سنجی و فون مصورسازی، برای ترسیم همکاری‌های علمی انجام شد. جامعه پژوهش، تمام آثار سلب اعتبار شده پزشکی موجود از سال ۲۰۱۶ تا پایان ۲۰۲۰ در پایگاه اطلاعاتی اسکوپوس بود که با استفاده از روش تحلیل شبکه ای مطالعه شد.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که طی دوره زمانی مورد بررسی، ۴۸۰ اثر منتشر شده در پایگاه اسکوپوس، سلب اعتبار شده است که کشورهای آمریکا، انگلستان، هند، چین دارای بیشترین شاخص مرکزیت رتبه، نزدیکی و بینابینی هستند که در نتیجه تأثیر گذاری بیشتری بر سایر کشورها در شبکه علمی را دارند. همچنین کشورهای مذکور نقش مهمی در اتصال گره‌ها و انتقال اطلاعات در شبکه ایفا می‌کنند که با استفاده از مصورسازی می‌توان شبکه آثار سلب اعتبار شده را مشاهده کرد.

نتیجه‌گیری: مقالات سلب اعتبار شده در کشورهای آمریکا و انگلستان دارای شاخص‌های مرکزیت بالا هستند که این نشان دهنده نفوذ و قدرت بیشتر این کشورها است که تأثیر گذاری بیشتری نیز بر سایر کشورها در شبکه علمی دارند.

واژه‌های کلیدی: علم‌سنجی؛ آثار سلب اعتبار شده؛ پایگاه اطلاعاتی؛ همکاری‌های علمی؛ مقالات مجله

پیام کلیدی: گزارش وضعیت مقالات سلب اعتبار شده در کشورها حاکی از لزوم برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری برای کنترل انتشار آثار علمی نامعتبر دارد.

تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۳/۱۵

پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۳/۹

دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۸/۸

ارجاع: خادمی‌زاده شهناز، اسماعیلی سمیرا. ابعاد و الگوهای همکاری آثار سلب اعتبار شده حوزه پزشکی اسکوپوس. مدیریت اطلاعات سلامت ۱۴۰۲: (۱) ۲۹-۲۲.

چالش‌های بسیاری مواجه کرده است. تا جایی که برخی از آثار علمی منتشر شده بعد از مدتی به علت عدم رعایت حقوق پژوهشگران توسط انتشارات مربوط به خود سلب اعتبار شده و از چرخه علمی خارج شده‌اند. البته این به معنای حذف کامل یا بی‌اعتباری کامل این تولیدات در سطح جهان نخواهد بود و تنها ناشر موضوعی مربوطه قادر به اطلاع‌رسانی درباره سلب اعتبار این نوع از آثار است تا نویسندگان از سرنوشت علمی این آثار اطلاع یابند (۵).

این در حالی است که یک اثر علمی (مقاله)، زمانی سلب اعتبار می‌شود که نویسنده برای سلب اعتبار آن درخواست کند یا اینکه سردبیر مجله‌ای خاص، شواهدی را بیابد که نشان دهد مقاله از کدهای اخلاق حرفه‌ای تخطی کرده است (۶).

- ۱- دانشیار، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران
 - ۲- دانشجوی دکتری، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران
- نویسنده طرف مکاتبه:** شهناز خادمی زاده: علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران
Email: s.khademi@scu.ac.ir

مقدمه

مقالات علمی یکی از منابع علمی مهم برای انتشار دستاوردهای علمی و ترویج و توسعه علم هستند. اما ترویج علم نیازمند رعایت اصول و استانداردهای علمی در انتشار نتایج پرونده‌های علمی است. در صورتی که موازین اخلاقی در انتشار نتایج تحقیقات در مقالات علمی رعایت نشود از آنها سلب اعتبار خواهد شد (۱).

از دیدگاه حسن‌زاده، بیگ‌زاده سوء رفتار علمی، رفتاری عمدی یا غیرعمدی است که باعث عدم رعایت حقوق مادی و معنوی پژوهشگران و استانداردهای اخلاقی و علمی و در انتشار آثار علمی می‌شود که موجب سلب اعتبار تولیدات علمی آنها می‌شود (۲). در واقع، سوء رفتار علمی نشانی از عمل نکردن به استانداردهای علمی است (۳) که نه تنها باعث سلب اعتبار آثار نامعتبر می‌شود، بلکه روند و صحت تولیدات علمی را نیز تحت تأثیر خود قرار داده و در سطح کلان اثرگذار است. سلب اعتبار فعالیت‌های پژوهشی یکی از مباحث جدی مطرح شده در جوامع علمی است که در سال‌های اخیر مورد توجه قرار گرفته است (۴).

با افزایش گسترده دسترسی آزاد به اطلاعات میزان سوءاستفاده از اطلاعات علمی به طور روزافزون افزایش یافته است و تولیدات علمی منتشر شده را با

تطبیقی مقاله‌های سلب اعتبار شده حوزه پزشکی در پایگاه اطلاعاتی اسکوپوس است تا زمینه‌های لازم برای آگاهی کنشگران علمی این حوزه از مقاله‌های سلب اعتبار شده و سازمان‌ها، افراد، محققان و کشورهای مختلف درگیر در این حوزه فراهم کند و به این سوال بپردازد که ابعاد و الگوهای همکاری آثار سلب اعتبار شده حوزه پزشکی در پایگاه اسکوپوس چگونه است؟

روش بررسی

پژوهش حاضر با استفاده از روش تحلیل کتاب‌سنجی و با رویکرد علم‌سنجی و فنون مصورسازی، برای ترسیم همکاری‌های علمی انجام شده است. جامعه پژوهش، تمام مقالات سلب اعتبار شده پزشکی موجود از سال ۲۰۱۶ تا پایان ۲۰۲۰ در پایگاه اطلاعاتی اسکوپوس بود. جستجو در این پایگاه در اوت سال ۲۰۲۱ صورت گرفته است.

استراتژی جستجو در پایگاه اطلاعاتی اسکوپوس به صورت زیر انجام گرفت:
 PUBYEAR > 2015 AND (LIMIT-TO (PUBYEAR, 2020) OR
 LIMIT-TO (PUBYEAR, 2019) OR LIMIT-TO (PU
 AR 2018) OR LIMIT-TO (PUBYEAR, 2017) OR LIMIT-TO
 (PUBYEAR, 2016)) AND (LIMIT-TO (SUBJAREA, "MEDI"))
 سپس «زبان» به همه زبان‌ها و در «نوع آثار» به «پزشکی» محدود شده است.
 در گام بعدی، تعداد آثار سلب اعتبار شده با محدود کردن نتایج به صورت زیر مشخص شد.

Retracted publication; Document type از آنجا که موضوع «Retraction» مترادف با انقباض یا استخراج، موضوع برخی پژوهش‌ها در برخی از حوزه‌هاست (۱۸)، لذا برای جلوگیری از ورود این دست از مقالات در جامعه پژوهش حاضر، اطلاعات کتابشناختی مورد بازبینی دقیق قرار گرفتند و در نتیجه مقالاتی از این دست از جامعه پژوهش حذف شده و مقالات سلب اعتبار شده در مجموع ۸۴۰ اثر در بازه زمانی بین ۲۰۱۶ تا ۲۰۲۰ در حوزه پزشکی شناسایی و بازیابی و اطلاعات کتاب شناختی آنها در قالب فایل اکسل ذخیره‌سازی شد.

برای انجام تحلیل همکاری علمی سازمان‌ها و کشورها، کلیه سازمان‌ها و کشورهای مربوط به مدارک مورد بررسی استخراج شدند. به منظور محاسبه شاخص‌های مرکزیت شبکه، فایل Plain text اصلی که از پایگاه اسکوپوس دریافت شده بود، در نرم‌افزار Vosviewer (نسخه ۱۳، ۶) وارد شده سپس، واحدهای تحلیل شده در این نرم‌افزار مشخص شدند (کشور، دانشگاه و فرد).

با توجه به تعدد اسامی یک فرد یا سازمان، به پالایش داده‌ها نیاز بود، به همین دلیل از بخش اصطلاحنامه این نرم‌افزار استفاده شد. نخست بعد از جمع‌آوری تمامی داده‌ها، در صورت وجود تکرار همه اسامی به یک اسم تبدیل شدند و بدین منظور، اصطلاحنامه‌ای تدوین شد تا بیشتر داده‌های تکراری یا مشابه را حذف کند. بنابراین با استفاده از نرم‌افزارهای Bibexcel (نسخه ۲۰-۲۰۱۶-۲۰۱۹) و Excel به اصلاح و یکدست‌سازی آنها پرداخته شد و کشورها و سازمان‌هایی که نامشان به چند طریق نوشته شده بود تبدیل به نام ارجح گردیدند. از فایل خروجی نرم‌افزار Bibexcel الگوهای همکاری علمی کشورها و سازمان‌ها استخراج شد و سپس ضریب همکاری و درجه

شواهدی که سلب اعتبار مقاله را تقویت می‌کنند ممکن است از طریق تحقیقاتی که توسط مجله یا سازمانی که نویسنده به آن وابستگی دارد به دست بیاید. در واقع سازمان‌هایی که نویسندگان عضو هستند اتهامات مربوط به سوء رفتارهای پژوهشی نویسندگان خود را بررسی می‌کنند (۷).

سازمان‌ها بعد از بررسی سوء رفتارهای علمی پژوهشگران خود می‌توانند بر سلب اعتبار آثار منتشر شده آنها صحنه گذارند و تمامی نویسندگان آن اثر را به عنوان نویسندگانی که سلب اعتبار شده‌اند، مشخص کنند در حالی که ممکن است علت سلب اعتبار شدن اثر آنها، بی‌اخلاقی یک یا چند نویسنده همکار در آن اثر باشد. در نتیجه، نمی‌توان به تمامی نویسندگان یک اثر با یک دید نگاه کرد و سهم افراد در ارتکاب این جرم غیرعلمی یکسان نیست (۸).

ارتکاب جرم علمی و افزایش نرخ سلب اعتبار آثار علمی مانند مقالات دلایل متعددی دارد که می‌تواند ناشی از بروز خطای صادقانه در اثر نویسنده، پیشرفت پایگاه‌های کشف سرعت ادبی، ارائه تکراری مقالات به مجلات، آسانتر شدن سوء رفتارهای دانشگاهی، استفاده برخی ناشران از کراس چک و در نهایت فرهنگ بنویس یا بمیر در جهان علمی که فشار را روی نویسندگان برای ارتکاب به سوء رفتار دانشگاهی افزایش داده است (۷).

سلب اعتبار آثار علمی در همه حوزه‌های مختلف علمی به ویژه پزشکی از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است؛ چرا که به کارگیری یافته‌های سلب اعتبار شده در تحقیقات علوم پزشکی، ضمن تحریف مستقیم اعتبار علمی، تهدیدی در جهت نتیجه‌گیری‌های نادرست و حتی به خطر افتادن سلامت عمومی جامعه خواهد شد (۹).

بررسی‌ها نشان می‌دهند که پژوهش‌های مختلفی به عواقب ناشی از سوء رفتارهای پژوهشی در رشته‌های خاص و تیم‌های پژوهشی و نیز شبکه‌های همکاری در میان کشورها، دانشگاه‌ها و سازمان‌های تولید کننده آثار سلب اعتبار شده توجه داشته‌اند (۷). اما انفجار اطلاعات و افزایش تولیدات علمی و دسترسی سریع و صحیح به اطلاعات مورد نیاز، بحث سلب اعتبار علمی را به دلیل انتشار آزادانه اطلاعات و سوءاستفاده دیگران از اطلاعات منتشر شده مانند سرعت علمی آگاهانه، جمع‌آوری نادرست داده‌ها شامل کم بودن نمونه‌های مورد استفاده در پژوهش یا روایی نداشتن وسایل آزمون در پژوهش و رعایت نکردن حق مؤلف به صورت غیر آگاهانه و جعل و تحریف داده‌ها برای جوامع علمی در بسترهای مختلف فراهم کرده است (۱۰).

برای مثال پژوهش‌های انجام شده نشان می‌دهند که پژوهش‌هایی در راستای افزایش شمار مقالات سلب اعتبار شده (۱۱، ۱۲)، دلایل سلب اعتبار (۱۳، ۱۴) و تداوم استاد به آثار سلب اعتبار شده (۱۵، ۱۶) میزان شیوع سوء رفتارهای پژوهشی (۱۷، ۱۸) و عواقب آن (۱۴، ۱۹) و نیز روش‌های بالقوه برای پیشگیری، شناسایی و مقابله با سلب اعتبار و سوء رفتارهای پژوهشی (۲۰، ۲۱) صورت پذیرفته است. این در حالی است که انتشار آثار سلب اعتبار شده در زمینه پزشکی نسبت به رشته‌های دیگر بالا بوده است و پژوهشی که الگوهای همکاری بین سازمان‌ها و کشورها را در حوزه پزشکی مورد بررسی قرار دهند کار نشده است. لذا هدف این پژوهش، ارزیابی

در جدول ۲ وضعیت و الگوی همکاری کشورها در آثار سلب اعتبار شده نشان داده شده است.

جدول ۲. وضعیت و الگوی همکاری کشورها در آثار سلب اعتبار شده

رتبه	تعداد کشورها	فراوانی کشورها
۱۲	۲۵	۱
۱۲	۱۸	۱
۱۲	۱۷	۱
۱۰	۱۳	۴
۹	۱۲	۵
۱۱	۱۱	۲
۱۱	۱۰	۲
۱۰	۹	۴
۷	۸	۱۵
۸	۷	۱۴
۶	۶	۳۰
۵	۵	۷۱
۴	۴	۸۸
۳	۳	۱۶۷
۲	۲	۱۸۰
۱	۱	۲۱۴
جمع	۱۹۹	

با توجه به جدول ۲، ۲۵ کشور در یک رکورد با یکدیگر همکاری کرده‌اند. بعد از آن نیز به ترتیب ۱۸ و ۱۷ کشور برای ۱ رکورد همکاری داشته‌اند. همچنین ۲۱۴ رکورد از مقالات سلب اعتبار شده مربوط به ۱ کشور است. با توجه به موارد بیان شده در رابطه به الگوهای همکاری مقالات سلب اعتبار شده سازمان‌ها و کشورها، ضریب و درجه همکاری برای سازمان‌ها و کشورها محاسبه شد. نتایج نشان داد که ضریب همکاری گروهی سازمان‌ها برابر ۰/۳۹۲۷ و درجه همکاری سازمان‌ها برابر ۰/۶۲۶ است. همچنین ضریب همکاری گروهی کشورها برابر ۰/۴۹۱۳ و درجه همکاری کشورها ۰/۷۳۲۱ است. در شکل ۱ شبکه همکاری علمی در تولید آثار سلب اعتبار شده کشورهای همکار در تولید این آثار نشان داده شده است.

همکاری محاسبه گردید. برای ترسیم شبکه همکاری سازمان‌ها و مؤسسات پژوهشی، سازمان‌هایی که تولیدات علمی آنها بیشتر یا مساوی ۲ رکورد بود محاسبه گردید که ۲۱۲ مؤسسه پژوهشی بودند. ماتریس همکاری علمی مؤسسات با نرم‌افزار bibexcel تشکیل شد. در انتها، برای انجام تحلیل‌های پیشرفته شبکه در نرم‌افزارهای ucinet (نسخه ۶)، از نرم افزار vosviewer خروجی net گرفته شد. سپس با استفاده از نرم‌افزار ucinet شاخص‌های مرکزیت رتبه، بینایی و نزدیکی محاسبه گردید و در آخر با استفاده از نرم‌افزار vosviewer ترسیم شد. برای ترسیم شبکه همکاری علمی کشورها نیز از ماتریس همکاری علمی با استفاده از نرم‌افزار bibexcel تشکیل شد که ماتریس ۷۵*۷۵ تشکیل شد. سپس شاخص‌های مرکزیت با استفاده از نرم‌افزار ucinet محاسبه گردید و در آخر با استفاده از نرم افزار vosviewer شبکه علمی ترسیم شد.

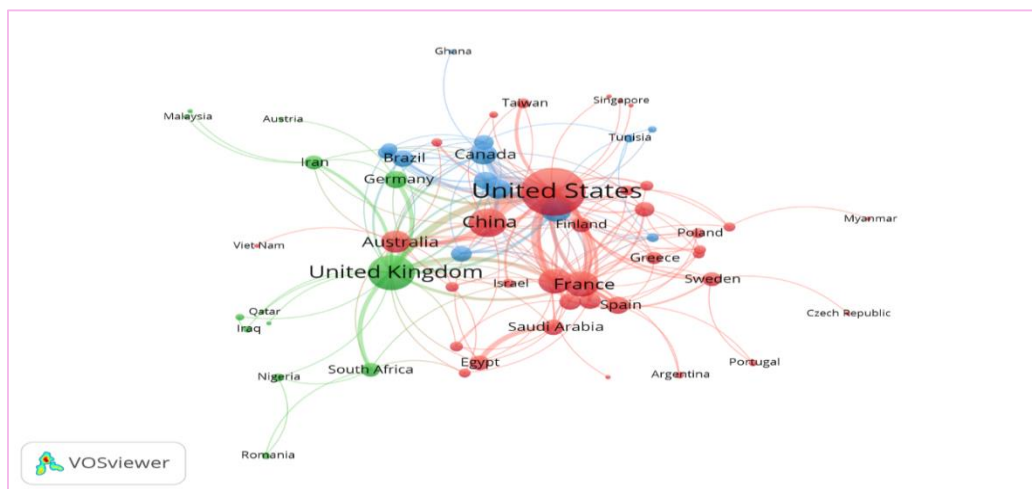
یافته‌ها

در جدول ۱ وضعیت و الگوی همکاری سازمان‌ها در آثار سلب اعتبار شده نشان داده شده است.

جدول ۱: وضعیت و الگوی همکاری سازمان‌ها در آثار سلب اعتبار شده

رتبه	تعداد سازمان‌ها	فراوانی همکاری بین سازمانی
۱۲	۳۳	۱
۱۱	۱۵	۲
۱۰	۹	۶
۹	۸	۷
۸	۷	۸
۷	۶	۱۵
۶	۵	۲۶
۵	۴	۶۶
۳	۳	۱۲۸
۲	۲	۱۹۱
۱	۱	۲۷۵
۴	۰	۱۱۵

با توجه به جدول ۱، ۳۳ سازمان در یک رکورد با یکدیگر همکاری داشته‌اند. در دو رکورد ۱۵ مؤسسه و در ۶ رکورد نیز ۹ سازمان با یکدیگر همکاری کرده‌اند. همچنین ۲۷۵ رکورد از آثار سلب اعتبار شده مربوط به ۱ سازمان است. شایان ذکر است که این آمار پس از یکسان سازی نام سازمان‌ها به دست آمده و در ۱۱۵ تولید علمی نیز نام سازمان موجود نبود.

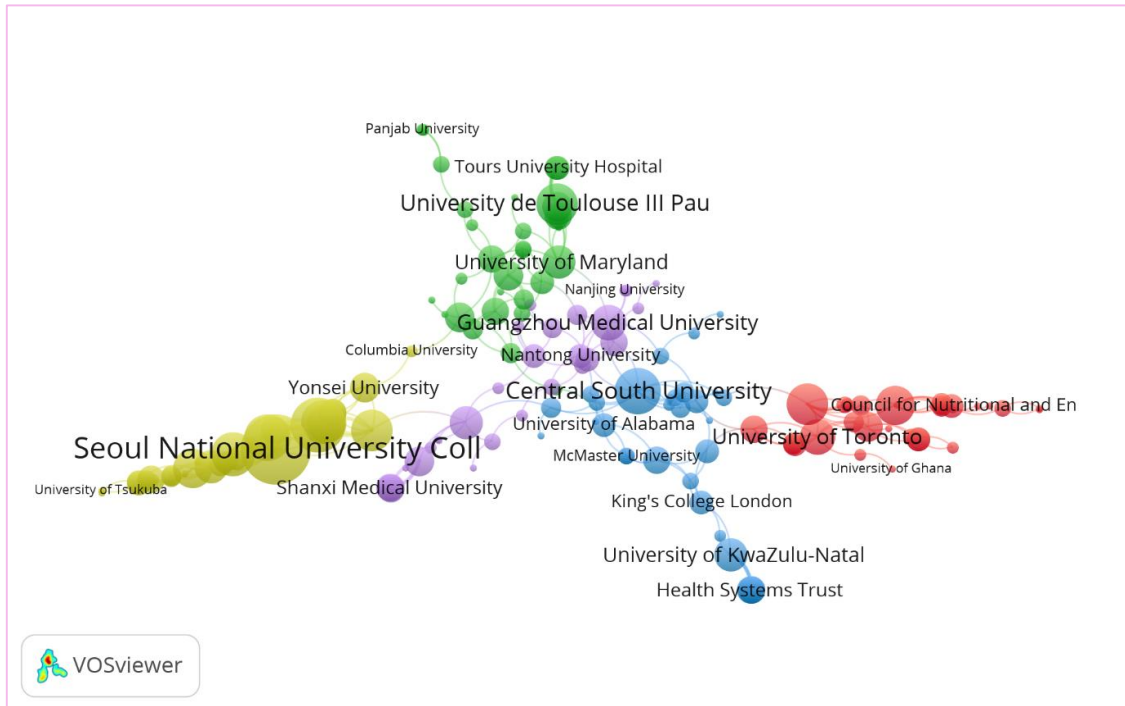
شکل ۱. شبکه همکاری علمی در تولید آثار سلب اعتبار شده کشورهای همکار در تولید این آثار

همانگونه که در شکل ۱ نشان داده شده، ۶ کشور ایالات متحده آمریکا، انگلستان، چین، هند، فرانسه و ایتالیا دارای بیشترین تعداد همکاری در تولید آثار سلب اعتبار شده بودند که در مرکز شبکه قرار دارند و گره‌های بزرگتری نسبت به سایر کشورها دارند. در جدول ۳ شاخص مرکزیت رتبه برای کشورها نشان داده شده است. همان‌گونه که در جدول ۳ نشان داده شده است، ایالات متحده با شاخص مرکزیت رتبه ۳۸ و نزدیکی ۸۵ و بینابینی ۷۳۱/۸۵۳ در جایگاه اول قرار دارد.

همانگونه که در شکل ۱ نشان داده شده، ۶ کشور ایالات متحده آمریکا، انگلستان، چین، هند، فرانسه و ایتالیا دارای بیشترین تعداد همکاری در تولید آثار سلب اعتبار شده بودند که در مرکز شبکه قرار دارند و گره‌های بزرگتری نسبت به سایر کشورها دارند. در جدول ۳ شاخص مرکزیت رتبه، نزدیکی و بینابینی برای کشورها در آثار سلب اعتبار شده

جدول ۳: شاخص مرکزیت رتبه، نزدیکی و بینابینی برای کشورها در آثار سلب اعتبار شده

شاخص مرکزیت رتبه		شاخص مرکزیت نزدیکی		شاخص مرکزیت بینابینی	
کشورها	درجه	کشورها	درجه	کشورها	درجه
ایالات متحده	۳۸	ایالات متحده	۸۵	ایالات متحده	۷۳۱,۸۵۳
انگلستان	۲۸	انگلستان	۹۶	انگلستان	۴۸۰,۱۴۲
چین	۱۷	هند	۱۱۰	هند	۱۵۷,۳۴
هند	۱۷	فرانسه	۱۱۱	استرالیا	۱۲۲,۸۸۶
فرانسه	۱۷	چین	۱۱۲	ایران	۱۱۹,۸
ایتالیا	۱۶	ایتالیا	۱۱۲	فرانسه	۱۰۷,۳۷۲
استرالیا	۱۴	استرالیا	۱۱۲	ایتالیا	۸۴,۵
ژاپن	۱۴	ژاپن	۱۱۷	چین	۸۴,۱۷۸
کره جنوبی	۱۱	کانادا	۱۲۰	سودان	۷۹,۲۱۷
کانادا	۱۰	هنگ کنگ	۱۲۰	آلمان	۷۸,۰۱۲
اسپانیا	۱۰	اسپانیا	۱۲۱	اسپانیا	۷۰,۵۵۵
سوئیس	۱۰	آلمان	۱۲۱	کانادا	۶۷,۲۴۴
آلمان	۹	کره جنوبی	۱۲۲	تایلند	۶۰
نروژ	۹	سوئیس	۱۲۲	آفریقای جنوبی	۵۱,۴۵۳
برزیل	۹	برزیل	۱۲۲	نروژ	۲۸,۷۱۳
هنگ کنگ	۹	ایران	۱۲۳	سوئیس	۲۱,۴۱۹
بلژیک	۸	نروژ	۱۲۴	بلژیک	۲۰,۵۲۳
عربستان سعودی	۷	فدراسیون روسیه	۱۲۷	ژاپن	۲۰,۴۹۳
ایران	۷	بلغارستان	۱۲۷	نیجریه	۱۵,۸۹۸
فنلاند	۷	فنلاند	۱۲۹	کره جنوبی	۱۳,۷۶۲

شکل ۲: شبکه همکاری‌های سازمانهای تولید کننده آثار سلب اعتبار شده

شده در رتبه‌های اول تا سوم و در مرکز شبکه قرار دارند و همچنین گره‌های بزرگتری نسبت به سایر سازمان‌ها دارند. در جدول ۴ شاخص مرکزیت رتبه، نزدیکی و بینابینی برای سازمان‌ها نشان داده شده است.

در شکل ۲ شبکه همکاری‌های سازمان‌های تولید کننده آثار سلب اعتبار شده نشان داده شده است. همان‌گونه که در شکل ۲ نشان داده شده، ۳ سازمان Seoul National University College of Medicine، Central South University و Shandong University به لحاظ بیشترین تعداد همکاری در تولید آثار سلب اعتبار

جدول ۴. شاخص مرکزیت رتبه، نزدیکی و بینابینی برای سازمان‌ها در آثار سلب اعتبار شده

شاخص مرکزیت رتبه		شاخص مرکزیت نزدیکی		شاخص مرکزیت بینابینی	
درجه	سازمان‌ها	درجه	سازمان‌ها	درجه	سازمان‌ها
۱۲	Seoul National University College of Medicine	۵۸۳	Peking University People's Hospital	۵۵۴۸,۰۱	Tongji University School of Medicine
۱۲	Central South University	۷۵۵	Shanghai Tenth People's Hospital of Tongji University	۳۷۸۶,۶۹۳	Zhejiang University
۱۰	Shandong University	۱۳۹۳	Central South University	۳۳۴۵,۸۳۹	Shanghai Tenth People's Hospital of Tongji University
۹	Seoul National University	۱۴۴۷	Guangzhou Medical University	۳۰۲۳,۲۷۲	Sun Yat-sen University Cancer Center
۹	Aichi Cancer Center	۱۴۵۶	Huaihe Hospital of Henan University	۲۹۷۳,۹۰۸	University of Maryland
۹	The Second Hospital of Jilin University	۱۴۶۲	The Second Hospital of Shandong University	۲۸۰۴,۸۶۸	University of Ulsan
۹	Guangzhou Medical University	۱۴۶۸	Peking University	۲۵۷۸,۸۶۸	Chengdu Military General Hospital of PLA
۸	Sungkyunkwan University	۱۴۷۶	Anhui Medical University	۲۳۹۷,۳۰۱	Seoul National University College of Medicine
۸	University of Ulsan	۱۴۷۹	Nanjing Medical University	۱۹۸۰,۸۱۷	Huaihe Hospital of Henan University

جدول ۴: شاخص مرکزیت رتبه، نزدیکی و بینابینی برای سازمان‌ها در آثار سلب اعتبار شده (ادامه)

شاخص مرکزیت بینابینی		شاخص مرکزیت نزدیکی		شاخص مرکزیت رتبه	
درجه	سازمان‌ها	درجه	سازمان‌ها	درجه	سازمان‌ها
۱۷۱۷	The Second Hospital of Jilin University	۱۴۹۴	Zhengzhou University	۸	University of Toronto
۱۶۷۹,۶۴۶	University of Minnesota	۱۴۹۹	Third Xiangya Hospital of Central South University	۸	Zhengzhou University
۱۳۸۲,۲۶۶	Shanghai Jiao Tong University School of Medicine	۱۵۲۱	Zhejiang University	۸	University of Maryland
۱۳۷۵,۵۵	University of California	۱۵۲۹	Sun Yat-sen University	۷	Chonnam National University
۱۳۴۰,۳۳۳	The Chinese University of Hong Kong	۱۵۳۸	University of Minnesota	۷	Qilu Hospital of Shandong University
۱۰۱۰,۵	Aichi Cancer Center	۱۵۳۸	Jinan University	۷	Yonsei University
۹۷۹,۷	Yonsei University	۱۵۳۹	Sun Yat-sen University Cancer Center	۷	Shanghai Jiao Tong University School of Medicine
۹۶۷,۷	Columbia University	۱۵۴۰	University of Maryland	۶	University de Toulouse III Paul Sabatier
۸۳۹,۲۲۹	The University of Hong Kong	۱۵۴۲	Tongji University School of Medicine	۶	Centre de Sante de Lubile
۷۳۰	King's College London	۱۵۴۲	Chengdu Military General Hospital of PLA	۶	University de Kinshasa
۷۲۳,۷۰۸	Jinan University	۱۵۴۷	Shandong University	۶	Programme National Lutte Contre le Paludisme

کشورهای آمریکا، انگلستان، هند، استرالیا و ایران دارای بیشترین شاخص مرکزیت بینابینی در شبکه علمی هستند. شاخص مرکزیت بینابینی، شاخص کنترل جریان اطلاعات در شبکه توسط یک عامل است. در این کشورها اغلب پیوندها و اتصالات شبکه‌ای حاضر به طور مستقیم و بدون استفاده از میانجی برقرار شده‌اند؛ به عبارت دیگر این کشورها ضمن دارا بودن بینیت بالا نقش مهمی در اتصال گره‌ها و انتقال اطلاعات در شبکه ایفا می‌کنند. به بیان دیگر اگر این کشورها نبودند شاید تولید یک پژوهش سلب اعتبار شده به راحتی رخ نمی‌داد. این بدان معناست که کشور آمریکا در ایجاد ارتباط منفی میان سایر کشورها نقش بالقوه‌ای ایفا کرده است و این موضوع می‌تواند به اعتبار سایر پژوهشگران نیز برای ایجاد روابط علمی و پژوهشی به صورت بین‌المللی خدشه وارد کند. در این زمینه نتایج پژوهش حاصل با پژوهش‌های قریبی و دیگران (۱۶) و قریبی و دیگران (۸) همسو است. در پژوهش به دلیل حجم زیادی از داده‌ها امکان بررسی همزمان همه پایگاه‌های اطلاعاتی مقدور نبود، دلیل انتخاب اسکوپوس در این پژوهش نیز اعتبار و مقبولیت علمی این ناشر در سطح بین‌المللی و ذکر دلایل سلب اعتبار مقاله‌ها در اعلامیه سلب اعتبار از سوی این ناشر است. از سوی دیگر به دلیل جامعه بزرگ پژوهش و انبوه داده‌ها، موارد پاکسازی و یکدست‌سازی نام سازمان‌ها بسیار زمان‌بر بود.

نتیجه‌گیری

مقالات سلب اعتبار شده در کشورهای آمریکا و انگلستان دارای شاخص‌های مرکزیت بالا هستند که این نشان دهنده نفوذ و قدرت بیشتر این کشورها است که تاثیرگذاری بیشتری نیز بر سایر کشورها در شبکه علمی دارند. بنابراین پژوهشگران از

همانگونه که در جدول ۴ نشان داده شده است سازمان Seoul National University College of Medicine و Central South University با شاخص مرکزیت ۱۲ در رتبه نخست قرار دارند و سازمان Peking University People's Hospital با شاخص مرکزیت نزدیکی ۵۸۳ در جایگاه نخست قرار دارد. همچنین سازمان Tongji University School of Medicine با شاخص مرکزیت بینابینی ۵۵۴۸/۰۱ در جایگاه اول قرار دارد.

بحث

وضعیت و الگوی همکاری سازمانها و کشورها در آثار سلب اعتبار شده نشان داد که ۳۷۵ یکی از سازمانها و کشورها دارای بیشترین رکورد آثار سلب اعتبار شده هستند که محققان بایستی در همکاری‌های پژوهشی خود کشور و سازمان مربوطه را مدنظر قرار دهند. کشورهای آمریکا، انگلستان، هند، چین و فرانسه بیشترین شاخص مرکزیت رتبه را دارا هستند که داشتن تولیدات علمی زیاد کشورهای مذکور در این امر بدون دخیل نیست که نتیجه پژوهش با پژوهش مرادی، جنوی و کاظمی (۱۸) همسو می‌باشد. کشورهای آمریکا، انگلستان و هند دارای بیشترین شاخص مرکزیت نزدیکی در شبکه علمی هستند این نشان دهنده این است که کشورهای آمریکا، انگلستان و هند در آثار سلب اعتبار شده، نسبت به سایر کشورها برگزیده‌تر و مشهورتر هستند بنابراین کشورهای آمریکا، انگلستان و هند نسبت به سایر کشورها در شبکه، نزدیکتر هستند و با کمترین طول مسیر به سایر کشورهای شبکه دسترسی دارند. از این رو پژوهش حاضر با پژوهش قریبی و فهیمی‌فر (۷) همسو است.

تدوین ضوابط و مقررات مقابله با مسائل موجود از جمله مواردی است که می‌بایست در دستور کار قرار گیرد. مجلات نیز می‌بایست خط مشی‌های مربوط به اخلاق پژوهش و نیز سلب اعتبار آثار را با توجه به استانداردها و خط مشی‌های بین‌المللی در وب سایت خود ارائه نمایند.

پیشنهادهای

پیشنهاد می‌شود پژوهشگران قبل از پژوهش به بررسی سابقه سلب اعتبار موسسات و پژوهشگران که قصد همکاری بین‌المللی با آنها را دارند بپردازند.

تشکر و قدردانی

این مقاله حاصل طرح تحقیقاتی با شماره (SCU.EI 1400.28564) می‌باشد که با حمایت معاونت پژوهشی دانشگاه شهید چمران اهواز انجام شده است.

تضاد منافع

در انجام پژوهش حاضر، نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منافی نداشتند.

کشورهای آمریکا و انگلستان تأثیر منفی بیشتری در انتشار آثار دارای سوء رفتار پژوهشی داشته‌اند که کشور ایران نیز بیشترین همکاری را با کشور انگلستان در بین آثار سلب اعتبار دارد که پژوهشگران ایرانی بایستی در همکاری‌هایی که با کشور انگلستان دارند این نکته را مدنظر قرار دهند. از سوی دیگر استفاده از شاخصهای مرکزیت می‌تواند ضمن تسهیل شناسایی کشورها و مؤسسات تأثیرگذار، معیار نسبتاً منطقی را برای پیش‌بینی و ارزیابی عملکرد آنان ارائه دهد.

همچنین بررسی تعداد مقالات یا آثار سلب اعتبار شده، خود می‌تواند به عنوان معیاری جهت مقایسه کیفیت آثار منتشر شده توسط پژوهشگران کشور، سازمان یا دانشگاه به حساب آید چرا که به هنگام مطرح شدن نام یک سازمان یا کشور با رتبه بالا سلب اعتبار، آن کشور به عنوان نقض کننده حقوق پژوهشگری مطرح می‌شود و تبعات فراوانی را در سطح جهانی و به لحاظ اعتبار بدنبال خواهد داشت همچنین دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی می‌بایست تدابیر لازم در خصوص اطلاع‌رسانی به پژوهشگران نسبت به رعایت استانداردهای اخلاق پژوهش را بیش از پیش مورد توجه قرار دهند و نسبت به این مساله حساسیت بیشتری داشته باشد.

References

- Mohamadloo A, Batooli Z. A scientometric and content analysis of research output on "Retracted Papers" indexed in Scopus. KAUMS Journal (FEYZ) [Internet]. 2020 [cited 2022 Jul 20];24(4):446–61. Available from: <http://feyz.kaums.ac.ir/article-1-4121-en.html> [In Persian]
- Mohammadhassanzadeh H, Beigzadeh A, Nazarieh M. A road to ethics: a new experience of retraction. Journal of Emergency Practice and Trauma [Internet]. 2016;2(1):1–2. Available from: <https://www.magiran.com/paper/1483774>
- Gross C. Scientific misconduct. Annual Review of Psychology. 2016 Jan 4;67:693–711.
- poroushasb sanaz. Pathology and study of the Iranian retracted papers in Scopus, Google Scholar, and Research gate Databases Between 1997-2017. Sciences and Techniques of Information Management [Internet]. 2018;4(2):137–56. Available from: https://stim.qom.ac.ir/article_1137.html [In Persian]
- Janavi E, Moradi S. Citation Fate of World Retracted Articles: The Comparative Study of Humanities, Medical Science, Engineering Science and Pure Science. Iranian Journal of Information Management [Internet]. 2018;4(1):25–40. Available from: http://www.aimj.ir/article_80757.html [In Persian]
- Thielen J. When scholarly publishing goes awry: Educating ourselves and our patrons about retracted articles. Portal. 2018 Jan 1;18(1):183–98.
- Ghorbi A, Fahimifar S. Aspects and Collaboration Patterns of Retracted Papers as Evidence of Research Misconduct in Iran and Foreign countries. Scientometrics Research Journal [Internet]. 2020;6(11):149–72. Available from: http://tsci.shahed.ac.ir/article_1033.html [In Persian]
- Ghorbi A, Fahimifar S, Fazeli-Varzaneh M, Saeidnia H. A Comparative Study of the Status of Scientific Collaboration Based on Centrality Measures in the Middle East Countries' Retracted Articles. Iranian Journal of Information Management [Internet]. 2020;6(1):223–46. Available from: http://www.aimj.ir/article_125508.html [In Persian]
- Morovati M, Riahinia N. Retractions in Endocrinology and Metabolism Journals: Causes and Characteristics. Journal of Health Administration [Internet]. 2019 Dec 10 [cited 2022 Jul 20];22(4):50–61. Available from: <http://jha.iuums.ac.ir/article-1-3111-en.html> [In Persian]
- Grieneisen ML, Zhang M. A Comprehensive Survey of Retracted Articles from the Scholarly Literature. PLoS ONE. 2012 Oct 24;7(10).
- Cokol M, Iossifov I, Rodriguez-Esteban R, Rzhetsky A. How many scientific papers should be retracted? [2]. EMBO Reports. 2007 May;8(5):422–3.
- Steen RG. Retractions in the medical literature: how many patients are put at risk by flawed research? Journal of Medical Ethics [Internet]. 2011 Nov 1 [cited 2022 Jul 11];37(11):688–92. Available from: <https://jme.bmj.com/content/37/11/688>
- Steen RG, Casadevall A, Fang FC. Why has the number of scientific retractions increased? PLoS ONE [Internet]. 2016 Jul 8 [cited 2022 Jul 11];8(7). Available from: <https://psycnet.apa.org/record/2015-32022-034>
- Fang FC, Steen RG, Casadevall A. Misconduct accounts for the majority of retracted scientific publications. Proc Natl Acad Sci U S A. 2012 Oct 16;109(42):17028–33.
- Janavi E, moradi shima. The Fate of Middle Eastern Countries' Retracted Articles on Health. Rahyaft [Internet]. 2019;29(74):53–64. Available from: https://rahyaft.nriscp.ac.ir/article_13766.html [In Persian]
- Ghorbi A, Fazeli-Varzaneh M, Ghaderi-Azad E, Ausloos M, Kozak M. Retracted papers by Iranian authors: causes, journals, time lags, affiliations, collaborations. Scientometrics. 2021 Sep 1;126(9):7351–71.
- Fanelli D. Why Growing Retractions Are (Mostly) a Good Sign. PLoS Medicine. 2013;10(12):1–6.
- Moradi S, Janavi E, Kazemi H. A Comparative Study of Scientific Misconduct through the World. Librarianship and Information Organization Studies [Internet]. 2018;28(4):75–94. Available from: http://nastinfo.nlai.ir/article_2213.html [In Persian]
- Budd JM, Coble Z, Abritis A. An investigation of retracted articles in the biomedical literature. Proceedings of the Association for Information Science and Technology. 2016;53(1):1–9.
- Sugawara Y, Tanimoto T, Miyagawa S, Murakami M, Tsuya A, Tanaka A, Kami M, Narimatsu H. Scientific Misconduct and Social Media: Role of Twitter in the Stimulus Triggered Acquisition of Pluripotency Cells Scandal. J Med Internet Res. 2017 Feb 28;19(2):e57. doi: 10.2196/jmir.6706. PMID: 28246071; PMCID: PMC5350454.
- Sox HC, Rennie D. Research misconduct, retraction, and cleansing the medical literature: Lessons from the Pohlman case. Annals of Internal Medicine. 2006 Apr 18;144(8):609–13.

Facets and Collaboration Patterns of Retracted Medical Work in the Scopus

Shahnaz Khademizadeh ¹, Samira Esmaeili ²

Original Article

Abstract

Introduction: With the significant expansion of research, we are witnessing the discrediting of some scientific outputs in the field of medicine. This study endeavored to investigate the dimensions and patterns of cooperation of internationally discredited works in the field of medicine in the Scopus database.

Methods: This study is applied in terms of purpose and in terms of conducting research and data analysis, it is quantitative and has been done using bibliometric analysis method and scientometric approach and illustration techniques to draw scientific collaborations. The population is all the discredited medical works available from 2016 to the end of 2020 in the Scopus database which has been done using the network analysis method.

Results: The findings showed that during the period, 480 works published in Scopus database were discredited. The United States, England, India, and China have the highest index of centrality, intimacy, and crosscontextuality. These countries play an important role in connecting nodes and transmitting information over the network.

Conclusion: Discredited articles in the United States and England have high centrality indices, which indicates the greater influence and power of these countries, which, in turn, have a greater influence on other countries in the scientific network.

Keywords: Scientometrics; Retracted Publication; Database; Scientific Collaborations; Journal Article

Received: 30 Oct; 2022

Accepted: 30 May; 2023

Published: 5 June; 2023

Citation: Khademizadeh Sh, Esmaeili S. **Facets and Collaboration Patterns of Retracted Medical Work in the Scopus.** *Health Inf Manage* 2023; 20(1):22-29.

Article resulted from research project No (SCU.EI 1400.28564) funded by Shahid Chamran University of Ahvaz.

1. Associate Professor, Knowledge and Information Science, Department of Knowledge and Information Science, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

2. PhD Student, Knowledge and Information Science, Department of Knowledge and Information Science, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran

Corresponding author: Shahnaz Khademizadeh; Associate Professor, Knowledge and Information Science, Department of Knowledge and Information Science, Faculty of Psychology and Educational Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran. Email: s.khademi@scu.ac.ir